

alter eorum ad sedem Apostolicam appellasset, Episcopus appellans reputans contumacem, ipsum excommunicationis vinculo innodavit: qui coram Metropolitano de Episcopo sibi petiti iustitiam exhiberi, asserens, quod post appellationem egitim ad nos interpositam ipsum excommunicaverat, & petens se ad eum statum, in quo fuerat appellat. tempore, ad Metropolit. reduci, denunciari videlicet absolutum: ad censuram etiam, quod appellationi non renunciabat objecta, sed prosequi volebat a eandem: [& infra. 2.] Nos igitur inquisitioni tuae taliter respondemus, quod sicut Metropolitanus de appell. ad nos interposita cognoscere omnino non valet: sic nec de his, quae post appellationem fuerant innovata, dummodo b de aliis cognosci non possit, nisi de appell. pariter cognoscatur, vel de iis, quae appellationis causam contingere cognoscuntur. In quo casu si Metropolitanus ad cognoscendum partes suas interponere forte praesumeret, Episcopus posset ad appellationis beneficium convolare: nam ad officium ejus, qui de appellatione cogniturus est, pertinet prudenter corrigere, quae contra ipsam invenerit attentata. Si vero notorium existeret, quod mandatum Episcopi indiscretum fuerat, vel injustum, cui non tenebatur subditus obedire, ac per consequentiam ei liqueat evidenter subditum legitime provocare: potest Archiepiscopus auctoritate Metropolitana declarare subditum irrationabiliter extitisse anathematis mucrone percussum. Cum autem excommunicatus, qui appellaverat, juxta praescriptam formam coram Archiepiscopo deponit contra Episcopum quaestionem, Metropolitanus ad cognoscendum de causa potest interponere partes suas, cum ille appellationis prosecutioni renunciare tacite videatur. Sed si verbo, vel facto appellationem se velle prosequi protestetur c; non est, tanquam adversa petens, & sibi contrarius, audiendus.

(1 Officii fideliter exequeris, cum super dubitationibus juris responso sed. Apost. postulas edoceri.)

(2 Unde tua fraternitas requisivit a nobis, utrum Metropolitanus de hujusmodi quaestione cognoscere valeat: & si reverit eum legitime provocasse, utrum denunciare eum debeat absolutum: & an si Episcopus coram Archiepiscopo appellaverit, ne is, qui excommunicatus ab eo fuerat, absolvatur, appellationi sit hujusmodi deferendum.)

CAP. LV.

Per appellationem legitime interpositam principale cum accessoris ad Judicem appellationis deferatur, & sententia excommunicationis, & interdicti post sententiam lata non tenent.

Idem Episcopo, & Cantori Treven. (an. 1213.)

Dilectis filiis d Decano Altissiodorensi, ac Magistro R. Altissiodorensis Episcopi procuratore in nostra praesentia constitutis, idem Magister proposuit, quod cum dictus Episcopus Presbyterum domus Dei, in qua dispensationem e plenariam obtinere dignoscitur, detineri faceret vinculis mancipatum, pro eo quod bona quaedam ejusdem domus, quae furtive subtraxerat, restituere derectabat, propter quod etiam ab eodem Episcopo fuerat excommunicationis vinculo innodatus, & supradictus Decanus Episcopum monuisset, ut ei restitueret, vel saltem recederet f Presbyterum memoratum g; quem ad jurisdictionem suam spectare firmiter asserbat: Episcopus metuens, ne Decanus aliquid in suum praesudicium attentaret, se ac suos, statum Ecclesiae, ac civitatis, protectioni Metropolitan. supponens, ad ejus audientiam appellavit. Verum

a Vid. l. si filiusfam. ad Maced. & l. 2. C. de jure dotium, b al. dummodo de illis & c. c protestentur. d Cap. 13. eod. tit. in 3. comp. e dispositionem. f Redderet, legebatur: sed, recederet, reposuimus. g Vid. l. jure. ff. ad mu. & l. 1. §. per hanc, cum gloss. ff. de rei vend.

Decanus post modicum tempus interdictum hujusmodi promulgavit, ut Episcopo in civitate praesente, a divinis in Altissiodoren. Ecclesia cessaretur. Postmodum vero cum die appellationi praefixo comparuissent partes coram Officiali curiae Senon. Decanus allegans, quod appellationi ab Episcopo interposita ideo non duxerat deferendum, quoniam presbyter supradictus adhuc in viculis tenebatur, quando ad nos vocem a appellationis emisit, Officialis autem judicavit irritum interdictum a Decano post appellationem Episcopi promulgatum: [& infra. 1.] Quia vero idem Episcopus diversos modos expressit, secundum quos Decano paratus fuerit super captione presbyteri iustitiam exhibere, ad Metropolitanam sedem appellans, Decanus non potuit post hoc ferre sententiam interdicti: & ideo sententiam ipsam ab eo post appellationem legitime promulgatam, irritam decernimus, & inanem, non obstante, quod Decanus ad excusationem suam quasi variando proposuit, quod priusquam Episcopus appellasset, sententiam tulerat, cujus effectum ad tempus duxerat suspendendum: cum interim appellatione interposita procedere non debuerit ad sententiam exequendam, Officialis processum, qui post appellationem hujusmodi sententiam interdicti irritam, & inanem decrevit, temerarium judicantes: cum appellatione ad nos interposita nihil debuit innovari. Praeterea licet excommunicationis sententia in Decanum per Episcopum promulgata, rite lata prima facie videatur, cum per dictum Officialem esset prohibendum, ne servaretur in Ecclesia interdictum, & Decanus ne celebraretur in Ecclesia prohibendo, divinum videretur officium perturbare: quia tamen per appellationem ad nos interpositam ex parte Decani, cui etiam Officialis duxerat deferendum, Apostolos concedendo, non solum principale negotium, sed accessoria etiam ad nostrum referebantur examen, eandem sententiam post appellationem hujusmodi promulgatam decernimus viribus caruisse. Verum licet Archiepiscopus post appellationem praedictam, de qua sibi per Officialis literas innotuerat, Decanum denunciaverit evitandum: Senon. tamen Canonicos (qui saniori ducti consilio communicaverunt eidem, ut appellationi ad nos interpositae magis, quam denunciationi ab Archiepiscopo factae deferrent) inculpabiles judicamus.

(1 His igitur, & aliis, quae utrinque fuere proposita coram nobis, intelleximus evidenter, quod si Episcopus prudenter, & utiliter providisset, & reddidisset Decano Presbyterum supradictum, ad omnem prorsus scandali materiam amputandam.)

CAP. LVI.

Postquam Papa aliquam causam ad se revocat, non valet processus postea per minorem Judicem factus: sicut non valet, si fuisset ab eo legitime appellatum. h. d. ut cuilibet lecturae latissiat.

Idem Mediolanen. Archiepiscopo. (an. 1212.)

UT nostrum b prodeat de vultu Dei iudicium: [& inf.] Judicibus dedimus in mandatis, ut si post secundum mandatum, per quod totius cognitionem negotii ad nostrum iudicium revocavimus, traditionem sigilli dicto H. a te cognoscerent esse factam, eam decernerent irritam, & inanem, inhibentes illi, ne quomodolibet eo uti praesumeret: cum plus sit Romanum Pontificem ad se aliquid revocare c negotium, quam quinquam ad eum super aliquo negotio provocare.

CAP.

a Dicitio, quando deest in omnib. antiq. aut in quibus legitur, ita, adhuc in vinculis tenebatur ad nos voce & c. b Ex 3. comp. tit. ut Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur. ca. ut nostrum. inf. ut Eccl. ben. sine dim. conf. ubi, quae hic desunt, reperies. vid. Archid. in c. multum stupeo 3. q. 6. cal. evocare.

CAP. LVII.

Si terminum appellationis prosequenda statutum ab homine altera pars praevenerit, hoc tacito literas impetrando, licet ea non valent: sed terminum juris etiam appellatus a venire potest, dummodo nimium non praecurvat: & ubi ex dilacione imminet periculum, etiam neutra parte praesente potest Judex ad quem supplere, partes compellendo ad prosecutionem.

Idem Abbati sancti Felicis, & G. Canonico Bononiensi.

(an. 1212.)

Blata a nobis vestrae literae continebant, quod cum quidam Judices, quibus causa, quae inter Sambr. & Rinocor. plebes vertebatur, fuerat ab Apostolica sede commissa, pro plebe Sambricensi sententiam protulissent, & a procuratore plebis de Rinocor. ad nos fuerit sine termino appellatum, nec delatum appellationi fuisset, nec ad prosecutionem ipsius terminus a Judicibus partibus assignatus: Plebanus de Sambr. super observatione praedictae sententiae (sicut rationabiliter lata erat) nostras ad vos literas, & alia pars alias commissionis literas a nobis super infirmenda eadem postmodum ad alios Judices impetravit, nulla in posterioribus literis de prioribus habita mentione, unde in dubitationem revocato, an posteriores Judices, vel vos de illa debeatis cognoscere, nos super hoc consulere voluistis: [& infra.] Licet igitur appellanti legitime a sententia indulgetur annus a lege, aut ex justa causa biennium ad appellationem interpositam prosequendam: quia tamen hujusmodi terminus potest restringi non solum a provocante, verum etiam a Judice, a cujus sententia provocatur (cum ideo sit constitutus, non ut terminus ipse praeveneri non possit, sed ne valeat prorogari) credimus distinguendum, in quo casu literae impetrantur: & quidem quando certus terminus ab appellante, vel a Judice appellationi praefigitur prosequenda, si eo tacito appellatus literas impetraverit, hujusmodi literae tanquam tacita veritate subreptae, obtinere non debent aliquam firmitatem. Si vero non sit aliquis terminus a Judice, vel ab appellante praefixus, pars appellata intra terminum constitutum a lege (dummodo nimium non praecurvat, ut appellante in commissione impetranda supplantet) commissionis literas poterit impetrare, quatum auctoritate in appell. causa legitime procedatur, ita quod si appellans voluerit in causa appellat. procedere, oportebit eum agere sub Judice sic obtento, nisi possit eum legitime recusare: quod si agere noluerit, appellatus b potest nihilominus prosequi causam ipsam, maxime si sentiat sibi ex dilacione imminere gravamen. Superior quoque Judex si viderit ex dilacione periculum imminere, potest, & debet neutro prosequente appellationem occurrere, ut periculum evitetur, puta, si a sententia lata super confirmatione alicujus electi fuerit provocatum, & utraque pars velit etiam ad annum prosecutionem appell. differre, potest utique (imo debet) superior Judex, ad quem fuerat appellatum, terminum provide moderari, ne gregi Dominico diu desit cura pastoris. Ex his igitur consult. vestrae noveritis esse responsum, quod per posteriores non derogatur prioribus legitime impetratis, per quas ad confirmandam sententiam, vel infirmandam, praevia potest ratione procedi.

a C. 1. eod. tit. in 4. comp. Et quia varii sunt hujus decret. articuli, variis locis sunt videndi. Doct. Feder. de Senis consil. 28. incipit, punctus quaestionis. Felinus in c. extenore. sup. de resor. Rom. conf. 483. in c. dubitatur. Calder. conf. 14. tit. de resor. ubi quaerunt, an de literis nulla fieri mentio debeat. b Ita legend. agere noluerit appellatus, & c. ubi intelligitur appellans.

CAP. LVIII.

Altera parte contumaciter absente, potest Judex appell. etiam principale negotium definire, si post literas contestatam fuerit appellatum.

Idem. (an. 1212.)

PER tuas a literas requisisti, utrum si post latam sententiam, vel saltem post depositionem testium publicatas, fuerit ad sed. Apost. appellatum, hi, qui super hoc delegantur a nobis, si altera partium eorum se noluerit conspectibus praesentare, causam sibi delegatam b judiciali possint calculo terminare. Nos igitur consult. t. taliter respondemus, quod cum lis super eodem negotio coram primis Judicibus sit legitime contestata, poterunt c Judices delegati (eo, qui convenitur, se per contumaciam absentante) cum eis de meritis causae liquebit, commissum sibi negotium definire.

CAP. LIX.

Notabile, & famosum cap. habens multa nova dicta utrumque jus limitantia. & h. d. in summa, in habendo simpliciter verbis literae. Appellans ante sententiam tenetur exprimere causam rationabilem coram ipso Judice a quo: nec admittitur exceptio, quod prius miserat nuncium ad sedem Apost. vel quod literas impetraverat, quo nondum sunt Judici praesentata.

Idem in Concilio generali. d (an. 1216.)

UT debitus e honor deferatur Judicibus, & litigatoribus consulatur super iaboribus, & expensis: Statuimus, ut si quis coram idoneo Judice convenit adversarium, ille ante sententiam ad superiorem Judicem abque rationabili causa non provocet, sed coram illo suam iustitiam prosequatur, non obstante si dicat, quod ad superiorem Judicem nuncium destinaverit, aut literas impetraverit ab eodem, priusquam delegato fuerint assignatae. Cum autem ex rationabili causa putaverit appellandum, coram eodem Judice causa probabili appellationis exposita: tali videlicet, quae si foret probata, deberet legitima reputari, superior de appellatione cognoscat. Et si minus rationabiliter eum appellasse constiterit, illum ad inferiorem remittat, & in expensis alteri parti f condemnet, alioquin ipse procedat, salvo constitutionibus de majoribus causis ad sedem Apostolicam referendis.

CAP. LX.

Si Judex, a quo est appellatum a gravamine, illud revocat, potest in principali causa procedere.

Idem in eodem. g

Cum cessante causa b, cesset effectus: Statuimus, ut si five Judex ordinarius, five delegatus aliquod comminando, vel interlocuendo protulerit, quo executioni mandato alter litigantium gravaretur, & sano usus consilio ab hujusmodi interlocutionis, vel comminationis effectu destitit, libere in causae cognitione procedat, non obstante si a tali comminatione, vel interlocutione fuerit appellatum, dummodo non sit ex alia causa legitima suspectus: ne processus negotii frivolus occasio retardetur.

CAP. LXI.

Volens Judicem recusare, debet coram eodem suspicionis causam probabilem proponere, & eam coram arbitris communiter eligendis probare: qua non probata, sua jurisdictione Judex utitur in principali: ea vero probata remittit negotium ad superiorem.

a Cap. 2. eod. tit. in 4. comp. vide Matth. singul. 66. in c. nota quod in causa. b delatam. c potuerunt. d Scilicet Innoc. III. in Conc. gen. Lat. c. 35. e C. 3. eod. tit. in 4. comp. Hanc Decret. explicat Paulus de Leaz visis, & Philip. de Perusio. Trid. Conc. sess. 13. de reform. c. 1. f vid. l. tutores. §. tutor. & ibi Barr. ff. de adm. tur. g c. 36. h Cap. 4. eod. tit. in 4. comp. vid. l. adigere. §. quamvis. ff. de jur. patr. & l. quod dictum. ff. de partis.

perioem, vel causam committit de recusatoris consensu.

Idem in eodem. a (an. 1216.)

Cum b speciali sit prohibitionis provifum, ne quis in aliquem excommunicationis sententiam, nisi competentem commotione premissa, promulgare presumat: volentes etiam providere, ne forte communitus frustratorie recusationis, vel appellacionis obtentu moneatis possit declinare examen: Statuimus, ut si allegaverit se Judicem habere suspectum, coram eodem causam iusta suspitionis assignet c; & ipse cum adversario, vel (si forte adversarium non habeat) cum Judice arbitros communiter eligat: aut si communiter convenire non possint, absque malicia ipse unum, & ille alium eligat d, qui de suspitionis causa cognoscant: & si nequiverint in unam concordare sententiam, advocent tertium: ut quod duo ex ipsis decreverint, robur obtineat firmitatis: sciantque se ad id fideliter exequendum ex injuncto a nobis in virtute obedientie sub obtestatione divini iudicii districto precepto teneri. Causa vero suspitionis legitima coram ipsis intra competentem terminum non probata, sua jurisdictione Judex utatur. At ipsa probata legitime, de recusatoris assensu personae idoneae committat negotium recusatus, vel ad superiorem transmittatur, ut in eo ipso procedat, secundum quod fuerit procedendum.

In notoriis non admittitur appellatio: in dubiis causa probabilis coram Judice est exprimentenda, qua debeat legitima reputari: quam si non prosequitur, Judex a quo in causa procedat. Idem si prosequitur, & non probat. Hec autem constitutio non extenditur ad regulares. h. d.

Porro commonito ad appell. obstaculum convolvante, si ejus excessus evidenter rei, vel ipsius confessione, aut alio modo legitimo fuerit manifestus e (cum appellacionis remedium non sit ad defensionem iniquitatis, sed ad praesidium innocentiae institutum) non est provocacioni hujusmodi deferendum. Excessu quoque dubio existente, ne frivolae appellacionis diffugio appellans Judicis processum impediatur, coram eodem probabilem causam appellacionis exponat, talem videlicet, qua si foret probata, deberet legitima reputari: & tunc si habuerit adversarium, intra terminum, secundum locorum distantiam, & temporis qualitatem, & naturam negotii, ab eodem Judice moderandum appellacionis causam prosequatur: quam si prosequi non curaverit, extunc ipse Judex (appellacione non obstante) procedat, nullo autem adversario componente, cum Judex ex suo f procedat officio, appell. causa coram superiore probata, superior suae jurisdictionis officium exequatur. Sed si appellans in ejus probatione defecerit, ad eum, a quo ipsum malitiose appellasse constiterit, remittatur. Ceterum has duas constitutiones g praemissas nolumus ad regulares extendi, contra b suas speciales observantias.

C A P. LXII.

Si Judex confessionem advocati eadem die revocatum pro litis contestatione velit habere, vel processum a subdelegato subdelegati factum ratificat, licite appellatur.

Honorius III. Decano, Cancellario, & Cantori Linconien. (an. 1214.)

a Scilicet Conc. Lat. c. 48. b C. 5. eod. tit. in 4. compil. c. Jure civili non est necesse probare causam l. cum speciali. l. apertissimi. C. de jud. d. eligant. e Confessionem solam inducere notorium, vide in l. cum fidei commissum. ff. de fideicom. f Ex officio suo procedit appellacionis causa. g Ver. Cod. hanc, & illam c. 48. inf. de sent. excoimunic. h Contra suas observaciones speciales.

Cum causam a, qua inter Abbatem, & fratres de Valle sancti Joannis ex parte una, & Priorem, & Canonicos de Novo loco ex altera, super Ecclesia de Holfith b vertitur, R. sancti Angeli Diacono Cardinali commissimus audiendam: [& infra. 1] Procurator praedictorum Prioris, & Canonicorum proposuit, quod cum coram subdelegatis Judicum delegatorum inducias ad proponendam exceptiones dilatorias petiisset: quia advocatus ipsius ductus errore respondit, quod Ecclesia de Novo loco Ecclesiam, de qua erat quaestio, per XL. annos, & amplius pacifice possederat, licet ipse eadem die advocati errorem corrigens, ipsius responsionem, qua suae petitioni contradicere videbatur (ne per eam aliquod sibi posset praedictum generare c, pro eo, quod ante litis contestationem sunt exceptiones dilatorias proponenda) coram eisdem Judicibus revocavit. Judices tamen per hujusmodi responsionem erroneam Advocati, litem contestatam fore credentes, ad receptionem testium partis alterius processerunt: [& infra. 2] Mandamus, quatenus si dicti Prior, & Canonici legitime probaverint, quod per procuratorem ipsorum eadem d die advocati responsio extiterit revocata, quia sic per consequens lis contestata non fuit, vel quod delegati testes receptos a subdelegatis subdelegatorum suorum approbaverint, cum non nisi delegatus a Principe causam alii valeat delegare, quicquid ab ipsis post appellat. eorum factum est (dummodo haec in appellacione ipsa expressa fuerit) nunciatis irritum, & inane.

(1 P. & B. procuratores praedictorum Abbatis, & fratrum in ipsius praesentia constituti petebant instanter, ut processum approbantes de Cheville, & Bolland Abbatis, & Prioris de Maleton, quibus causa ipsa a bo. m. I. pp. p. n. fuerat delegata, causam ipsam, que tanto tempore jam duravit, dignaremur sententialiter terminare.)

(2 Sed & gravamini gravamen addentes, cum examinationem quorundam testium Priori de Vallebo, & suo consudici delegassent, qui vices suas subdelegaverunt aliis contra canonicas sanctiones, receptiones, & examinationes testium ab ipsis de facto, cum de jure nequiverint, factam minus provide approbarunt: propter que gravamina ex parte praefatorum Prioris, & Canonicorum ad sed. Apost. fuit appellatum. Unde idem procurator cum instantia postulabat, ut memoratorum Judicum processum decerneremus irritum, & inane. Quia vero super praemissis non potuit nobis fieri plena fides, dis. v. utriusque partis procuratorum assensu)

C A P. LXIII.

Non sufficit appellanti docere, quod exceptionem legitimam, & veram opposuit, & appellavit, nisi doceat propter exceptionem non admissam appellasse. h. d. & est casus not. & quotidianus.

Idem Decano, & Thesaurario, & P. S. Petri Canonico Zamoren. (an. 1214. Roma in Hispaniam.)

Dilecto filio G. Capellano nostro, D. Presbytero, & I. Capituli Salamantini procuratori a nobis auditore concessio, Procurator Capituli proposuit coram eo, quod cum dictus Presbyter super receptione sua in Salamantina Ecclesia executorias a nobis ad Archid. Civitaten. & collegas ejus literas impetrasset, coram eis fuit ex parte Capituli allegatum, quod cum in ipsa sit Ecclesia certus numerus Canonicorum juramento firmatus, de quo in literis ad eos directis mentio non fiebat, per eas non debebant contra ipsos procedere: & ne

a De materia huius decreti, quatenus indicat errorem advocati nocere clienti. did. Barb. Conf. 6. Vol. 1. c. Jas. in l. error. C. de jur. & fact. ignir. b Olfeno. Heleamele. c al. generari. did. l. 2. cum l. fin. C. de error. advoc. d eodem die.

ne aliter facerent, fuit ad nostram audientiam appellatum: [& inf. 1] Quoniam igitur etiam per confessionem Presbyteri factam coram auditore praedicto constiterit, Salamantinam Ecclesiam habere certum numerum Canonicorum juramento firmatum, & hujusmodi exceptionem coram executoribus fuisse propositam, & quod appellatum extiterit ab eisdem: quia tamen non constiterit, quod propter exceptionem hujusmodi non admissam, aliamve legitimam fuerit appellatum: mandamus, quatenus si vobis constiterit praefatam exceptionem hujusmodi de certo Canonicorum numero, juramento firmato, vel alias legitimas exceptiones fuisse propositas coram ipsis executoribus, nec admissas, ac ideo partem Capituli appellasse: ipsorum executorum processum denunciatis irritum, & inane.

[1 Sed ipsi executores, hujusmodi appellacione contempta, excommunicationis sententiam in Episcopum, & Capitulum protulerunt. Quare petebat procurator praedictus sententiam ipsam irritam nunciari, & dictum Episcopum super hoc ab eundem Episcopi, & Capituli vexatione compesci.]

C A P. LXIV.

Appellans, qui terminum appell. praefigit, si mittit procuratorem ad impetrandum, & contradicendum tantum, & appellacio fuit recepta a Judice, vel approbata a parte, adversario legitime prosequenti, condemnatur in expensis. h. d. secundum communem intellectum, licet glossa aliud senserit.

Idem sancti Andreae Archidiacon. & magistro I. Canonico de Melten. a (an. 1214.)

Nicolao militi, ac fratri E. Monacho b monasterii sanctae Mariae, sancti Hadriani Diac. Cardin. concessimus auditorem: in cujus praesentia cum dictus Monachus non nisi ad impetrandum, & contradicendum procurator fuerit institutus, supplicavit humiliter idem miles, ut contra ipsos tanquam c contumaces procedere deberemus: [& inf. 1] Mandamus, quatenus si vobis constiterit, dictos Abbatem, & Conventum appellacioni suae terminum praefixisse d, cum ad prosequendam eandem sufficientem procuratorem non miserint, memorato milite ipsam personaliter prosequente, ipsos ad restituendas expensas a tempore appellacionis factas eidem militi condemnemus.

[1 Ac dare aliquibus in mandatis, qui eosdem pro eo, quod ad prosequendam appellacionem emissum procuratorem minus idoneum destinauerunt, ipso eandem personaliter prosequenti in resarciendis sibi damnis, & expensis legitime condemnantes, eo prius, sicut iustum fuerit, restituro, audiant super his, qua contra praedictos Abbatem, & Conventum praefatus miles rationabiliter duxit proponenda. Quia vero super praemissis nobis non potuit fieri plena fides, de assensu in litis, & Monachorum praedictorum, dis. v.]

C A P. LXV.

Ab eadem sententia ab eodem tertio appellare non licet. Idem Episc. Mantin. & P. Canonico Tuscan.

(an. 1214.)

Sua nobis e R. tutor filiorum quondam B. civis Tuscan. s petitione monstravit, quod cum inter ipsum ex una parte, & F. pro se, ac P. tutore quondam filii B. ex altera, super quadam summa pecuniae coram Judice Tuscan. quaestio verteretur: idem diffinitivam pro eodem R. sententiam promulgavit, qua bis fuit per Judices delegatos a sede Ap. g confirmata: [& inf. 1] Sed pars altera, qua femel, & iterum appellaverat, tertio vocem appellacionis ad nos emittens, P. & ejus collegae cognitionem ipsius sententiae a nobis obtinuit delegari: [& infra.] Cumque

a Al. Melden. b al. ita: ac fratri G. Monacho monasterii S. Mariae, sancti Adriani. c al. tanquam contra. d Appellans appellacionis suae potest terminum statuere. e Vide Domin. dist. 20. in sum. f Tusculan. g Videt. 1. cum not. C. de administr. tutor.

R. sanctae Mariae in Gosmed. Diac. Card. super appell. tertio ad nos emissa, utrique parti a nobis datus auditor, interlocutus fuerit, illos non potuisse de jure tertio appellare: nos praedicto P. & ejus collegae dedimus in mandatis, ut in negotio ipso nequaquam procedere attentarent.

[1 Licet P. Pixeta Canonico Tuscanen. cui executionem sententiae ipsius dicimus commississe, ipsum in possessionem quarundam domorum, & aliarum rerum legitime induxisset.]

C A P. LXVI.

Appellatio omissa medio Judice interposita, causam non devolvit exceptione opposita. hoc dicit secundum communem intellectum.

Idem magistro G. Archidiacon. & Offic. Lemon. (an. 1214.)

Dilecti filii Prior, & Conventus de Lacu Rubeo a transmissa nobis petitione monstrantur: [& inf. 1] Ex parte dictorum Prioris, & Conventus fuit excipiendo propositum: quod cum omissa dioecetano Episcopo fuisset ad Archiepiscopum appellatum, ad quem gradatim fuerat appellandum, in causa ipsa de jure procedere non debebat: sed quia Officialis Archiepiscopi hujusmodi exceptionem admittere denegabat, ipsi ad nostram audientiam appellaverunt: [& infra.] Quocirca mandamus, quatenus sententias post hujusmodi appell. latis (in b eos) denunciatis penitus non tenere.

[1 Quod cum inter ipsos ex parte una, & f. de Chambay. militem Claromon. diac. ex altera, super quodam nemore, & aliis rebus coram magistro A. Canonico Claromon. ex delegatione ap. quaestio verteretur. Idem miles ad ven. f. n. Bituricen. Arch. frustratorie vocem appellacionis emittens, causam super his Officiali Bitur. obtinuit delegari, coram quo.]

C A P. LXVII.

Si is, qui desit esse tutor, nomine pupilli convenitur in vitus, poterit appellare.

Gregorius IX. Magistro Scholarium H. & G. de Rupe, Canonicis sancti Audomani c Morinen. diocesis. (an. 1232.)

EX parte M. dominae d de Colob. e nobis fuit oblata querela, quod cum nobilis mulier domina de Bellebron. f super quibusdam terris, ipsam nomine filiorum suorum coram Judicibus auctoritate nostra traxisset in causam, eadem in Judicium ipsorum excipi fecit praesentia, quod cum res, de quibus in iudicio agebatur, & praedicti filii ejus, sub potestate, & tutela ipsius minime permanerent, cum jam ad secunda vota transisset g, super his ei non tenebatur ipsorum nomine, quorum tutrix esse deberat, respondere: sed quia dicti Judices hac exceptione neglecta nihilominus ad hoc compellebant eandem, ipsa sentiens se gravari, nostram audientiam appellavit. Ideoque mandamus, quatenus si ita est, revocato in irritum, quicquid post appell. hujusmodi inveneritis attentatum, audiat hinc inde proposita, &c.

C A P. LXVIII.

Si Judex de jure dubitans vult consulere superiorem, debet consultationis copiam partibus edere: alias ejus verbis consultationis fides non adhibetur.

Idem magistro, & fratribus domus Morien. (an. 1223.)

Intimasti h: [& infra.] Praeterea hospitalariis ignorantibus, & non facta eis copia de inquisitionis processu, ad nos relationem transmississe noscuntur, cum juxta legitimi-

a Rubro. b Inclusa desunt in aliquot antiq. c in Cod. Barb. ita: Magistro scholarum G. & P. de Rupe canon. S. Adriani Morinenf. d vide Baldum in S. nos aurem. Inst. de Antil. tut. e Colester. f Brevion. g Vide authent. matri, & avia. Cod. quando mel. tut. officii fung. h De materia relationis vide gloss. & Doctor. in c. causam, secundo, de testibus.

gitimas sanctiones, quoties relaturum se Judex quilibet pollicetur, illico litigatoribus apud aeta consultationis exemplum edere teneatur.

CAP. LXIX.

Si ante litem contestatam circa principale negotium Judex aliquid innovat, vel diem assignatam sine causa prevenit, licite appellatur. Et si procurator datus ad impetrandum super appellatione non servavit formam mandati, auditur appellans etiam post annum.

Idem Archiepisc. & G. Canonico Turonem. (an. 1234.)

Significante a Aurelian. Episcopo, nos noveritis accepisse, quod cum Decanus, & Capitulum Magdun. ipsum super eo, quod dicebant alibi, quam in stallis Decani, & Capituli praedictorum carnifices carnes vendere non debere, coram Judicibus auctoritate Apost. convenissent: petentibus tandem Decano, & Capitulo nominatis Judicium officium implorando, ut cum idem Episcopus post citationem carnes in stallis aliis vendi fecisset, quod per eum super hoc factum fuerat, in statum pristinum revocarent: pro parte ipsius fuit propositum, quod cum lis praesertim non fuisset super negotio contestata, locum imploratio hujusmodi non habebat: adjiciens, quod cum de consensu partium coram dictis Judicibus, ad litigandum super ipso negotio certus dies statutus fuisset, & quantum ad illam diem solum fuisset iudicium eorumdem, praevenerit diem ipsum, ac audire partem adversam in tali imploratione absque consensu partium non debebant: & quia super his non audiebant eundem, nostram audientiam appellavit: & licet procuratorem suum intra annum ad hujusmodi appellationem miserit prosequendam: quia tamen dictus procurator (ut creditur) circumventus contra inhibitionem ipsius Episcopi nostras super hoc ad quosdam Judices certa ratione suspectos literas impetravit, dictus Episcopus uti noluit literis sic obtentis, petens non obstante lapsu anni ad prosecutionem appellat. admitti. Ideoque mandamus, quatenus si de inhibitione hujusmodi, & praemissis causis appellationis, vel earum altera confiterit, revocato in irritum, &c. usque ad e attentatum in jam dicto d negotio juxta priorum continentiam literarum, &c.

CAP. LXX.

Capitulum famosum, & multum allegabile. & h. d. Ad justificandam appellationem ex causa interpositam, probare oportet cause veritatem coram Judice ad quem, nisi fuerit coram Judice a quo oblata probatio, & rejecta. h. d. singulariter usque ad §. eidem.

Idem. (an. 1235.)

Interposita e appellatione ex causa probabilis, non sufficit appellanti probare, quod ex causa hujusmodi provocavit, si eam non doceat esse veram: nisi hoc se offerens probaturum, non fuisset admissus.

Si appellatio non fuit recepta a Judice, vel approbata a parte, sufficit appellanti mittere procuratorem ad impetrandum, & contradicendum, licet pars appellata sit parata in curia prosequi. h. d. usque ad §. ille denique. Abbas Siculus.

§. 1. Eidem quoque permittitur, si non recipiatur appell. ejus a Judice, nec ab adversario approbatur, super prosecutione appell. per procuratorem ad impetrandum, & contradicendum constitutum literas impetrare, licet pars altera per se, vel per procuratorem idoneum, iudicium super hoc apud sedem Apostolicam recipere sit parata.

a Vide Jason. in rep. l. quo minus. ff. de fluminibus. b Vide l. 1. c. que sit long. consuet. & ibi Cyn. c dictio, ad, deest in aliquo antiq. d dicta causa. e vide Rubrum Alexand. in tract. de potest. procur. p. 1. annot. per Innoc. & Butig. in c. cum inter Canonicos. sup. de elect. & c. ad dissolvendum. inf. de sponsa. impub.

Ante inchoatam prosecutionem appellat, appellans potest, si velit, invito appellato petere, ut remittatur ad Judicem a quo, sed condemnabitur in expensis factis per partem adversam in illa appellatione. h. d. usque ad §. sane. Abbas Siculus.

§. 2. Ille denique a, qui vocem appell. emittit, cujus nondum est alii cognitio delegata ad petitionem ejusdem, ad eum, a quo provocavit, de jure remittitur, contradictione partis alterius non obstante: est tamen in legitimis expensis adversario, quas eum propter hoc fecisse constitit, condemnandus.

Articulus appellationis interposita a gravamine discutitur per Judicem ad quem, parte absente per contumaciam, etiam lite non contestata in appell. vel principali causa. h. d. Abbas Siculus.

§. 3. Sane parato aliquo probare gravamen, propter quod duxerat appellandum, & parte adversa se contumaciter absentante, potest super hoc lite non contestata procedi, licet nondum litis contestatio facta fuerit in ipso appell. articulo, vel negotio principali: quia cum in hoc casu iniquitas prioris Judicis principaliter arguatur, non est rigor juris (ex quo sequi posset causae perplexitas) requirendus.

CAP. LXXI.

Clausula, appellatione remota, in medio literarum posita, respicit praemissa, quibus annectitur, non sequentia: nisi referatur in fine literarum: & hoc si negotia sunt separata.

Idem. (an. 1235.)

Inquisitioni tuae taliter respondemus, quod quoties clausula, per quam tollitur appellationis remedium b, in medio literarum ponitur, si sunt plura negotia se minime contingentia, praemissa tantum complectitur: nisi forte in fine literarum praedicta clausula iteretur.

CAP. LXXII.

Breve est, sed per alia verba sic summatur, Appellatio unius prodest alteri, si communi jure juventur, & idem sit negotium, & eadem defensionis causa, & sint eadem sententia condemnati: alias secus.

Idem. (an. 1235. Roma.)

Una sententia e pluribus condemnatis, si unus solus ad appellationis beneficium convolaverit, illius victoria jure communi ceteris suffragatur, si communi juri juventur, idemque negotium, & eadem causa defensionis existat.

CAP. LXXIII.

Iustus metus excusat, adeo quod non appellans habetur pro appellante, si fuerit protestatus, & appellationis causas duxerit exprimentas.

Idem. (Ibid.)

SI iustus d metus, quo minus appellaveris, te excusat, ad appell. reputaris beneficium convolasse: Dummodo intra tempus, quo licite provocatur, coram Judice a quo appellasse volueris: vel si habere ipsius copiam nequivisti, in praesentia bonorum virorum protestatione super hoc proposita, causas appell. duxeris exprimentas.

DE

a Vide Abb. in c. dilectus, & c. 3. inf. de Presbyt. & Ang. in l. si quis libellos. Cod. eod. tit. b Haec clausula, appell. rem. solius est principis. l. 1. §. 1. ff. a quibus appell. non licet. c Vide quae copiose scribit Soc. conf. 132. incipit, insignis doctor: in prima parte. d Qualis metus esse debeat, tradit Arct. in §. quadrupl. Instit. de act. Paul. de Casr. & Jas. in l. cum aliquis, C. de iure delib. & l. interpositas. C. de transact.

TITULUS XXIX. DE CLERICIS PEREGRINANTIBUS. CAP. UN.

Contra peregrinantem, seu proficiscentem ad sed. Apost. non est aliquid innovandum.

Celestinus III. Ambian. Episc. (an. 1195.)

Conquerente a I. Presbytero intelleximus: [& inf. 1] Licet Presbyter idem res suas, & Ecclesiae suae in protectione nostra non posuerit, quando ad nos accessit; tamen cum hi, qui accedunt ad praesentiam nostram, cum rebus eorum debeant esse sub Apostolica protectione securi: mandamus, quatenus quicquid eidem Presbytero post iter arreptum ad nos veniendi subtractum est, vel ablatum, sibi restitui facias. b

[1 Quod postquam ad nos veniendi iter arripuit, quidam res ejus diripere praesumpserunt.]

TITULUS XXX. DE CONFIRMATIONE UTILI, VEL INUTILI. CAP. I.

De re scienter confirmata per Papam inferior Judex cognoscere non potest, nisi confirmatio non tenet: quia scripta, vel de re iudicata. h. d. cum cap. sequenti.

Alexander III. Exonen. Episc. P. C. in literis.

(an. 1170.)

SI quis e rei litigiosa confirmationem impetravit ab Apost. sed. non minus potest Judex de causa cognoscere, & eam sine debito terminare. Sed si rem tunc pacifice possidebat, cum inde confirmationem obtinuerit, non est licitum Judici de quaestione postea exorta decernere, aut eam definire absque sed. Apost. mandato.

CAP. II.

Idem dicit.

Idem Vigoriensis Episcopo. d (an. 1170.)

DE confirmationibus e autem Rom. Pont. volumus te tenere, quod contra illas (nisi novum Apost. sed. procedat mandatum, aut certum sit, quod sint per falsi suggestionem elicitae) non est aliquatenus judicandum.

CAP. III.

Literae confirmationis super sententia, a qua erat appellatum, non valent, si appellatus maliciose prevenit appellantem: alias pendet, donec de appellatione cognoscatur.

Celestinus III. (an. 1195.)

BOAE memoriae f A. Canonici vester proposuit, sententiam a delegatis Judicibus prolatam fuisse: & intra decem dies ille, contra quem sententiatum fuerat, ab illa sententia appellavit, Judices tamen nihilominus sententiam executioni mandarunt. Caterum appellans itinere statim ad Apost. sedem arrepto, literas de retractando sententiam impetravit, adversarius autem ipsum caute praeveniens, confirmationis promulgatae sententiae rescriptum fuerat affectus, in quo nulla de facta appellatione mentio habebatur. Ideoque requisisti, quae quibus literis praedictum faciant. Respondemus igitur, quod posteriores debent prioribus praedictum generare. Verum si dicatur, nullis literis veritati, & iustitiae praedictantibus, vel sub alia forma verborum, dummodo nihil diceretur de literis confirmationis expresse: dicimus, quod

a C. 1. eod. tit. in 1. compil. b Facias, legitur in omnibus manuscr. unde constat non solo Episc. Ambian. esse directam hanc Decretalem, sed aliis, ut varia lectiones ostendunt. c C. 1. eod. tit. in 1. compil. d Vigorni. al. Vigoren. e Cap. 2. eod. tit. in 1. compil. f Cap. 1. eod. tit. in 2. compil. Tom. II.

prima tandem suum debent habere vigorem, donec de iniqua sententia cognitio plenior habeatur.

CAP. IV.

Innovatio privilegii novum jus non tribuit, nec antiquum confirmat: sed si quod competebar, conservat. Brevius sic potest summari: Innovatio privilegii non inducit confirmationem juris in eo contenti.

Innocentius III. Decano Padeburen. a (an. 1210.)

CUM dilecta b in Christo filia Abbatisa, & forens Ecclesiae de Gardeven. c sua cuperent privilegia innovari: propter viarum d discrimina quatuor Episcopis, & Abbatibus totidem, ut ea inspicerent diligenter, & tenorem ipsorum fideliter transcriberent sub sigillis suis nobis remitterent, duximus injungendum: [& infra. 1] Nos autem tam Legato, qui sub sigillo proprio ea nostro fecit conspectui praesentari, quam inquisitoribus ipsis fidem debitam adhibentes, licet non videremus, quare non deberent eadem e privilegia innovari: quia tamen C. majoris Ecclesiae, & I. sanctae Crucis Canonici proposuerunt, Hildesemen. Ecclesiam in possessione subiectionis ipsius monasterii per centum annos. e. scriptis extitisse, privilegia, quae non auximus innovanda. Unde Judicibus dedimus in mandatis, ut ad locum idoneum accederent (citatis, qui fuerint evocandi) inquirerent super his diligentius veritatem, a quibus pars Hildesemen. Ecclesiae ad Ap. sed. appellavit. Nuper autem iterato praedicta petiit Abbatisa, quatenus deberemus privilegia suae Ecclesiae renovare. Ex adverso vero fuit postulatum, ut causam ipsam discretis viris committere dignaeremur, qui testes reciperent, quos contra privilegia monasterii, & ad probandum f praescriptionem legitimam inducere proponebant. Nos igitur attendentes, quod jure sit civili statutum, ut quando periculum testium formidatur, ne veritas occultetur, & probandi copia fortuitis casibus subtrahatur, etiam lite non contestata testes valetudinarii, & alii, de quibus ex aliqua rationabili causa timetur, ad testimonium admittantur: ejusdem aequitatis similitudine provocati, praedicta privilegia, quasi jam nimia vetustate consumpta, cum fuerint non in pergamento, sed in papyro conscripta, duximus innovanda: nolentes, quod ex innovatione hujusmodi novum jus monasterio acquiratur, sed antiquum (si quod habet) per innovationem privilegii conservetur. Quia veto praesertim monasterium ad jus, & proprietatem Apost. sed. per privilegium praed. nost. pertinere monstratur: ne jus Ecclesiae Romanae remaneat indefensum, eandem Abbatisam procuratricem ipsius duximus statuendam: ut cum adversus Romanam Ecclesiam possessiones, & jura non nisi centenaria currat praescriptio, ipsa super hoc, & aliis vice nostra procuret, quae coram te in iudicio fuerint procuranda. Nolentes igitur, quod de statu ejusdem monasterii diutius dubitetur, mandamus, quatenus locum tutum, & commodum eligens, recipias testes, quos ad praescriptionem probandam Hildesemen. Ecclesia, vel ad interruptionem offendendam coenobium duxerit producendos: & si legitimam praescriptionem probaverit, ut intendit, nisi probata fuerit interruptio ex adverso, subiectionem ipsius monasterii ad iudices Episcopo memorato, cum constet ipsum in sua dioecesi constitutum, privilegium, quod monasterio innovari fecimus, corrumpendo: alioquin eidem super

a al. Exod. al. Padebiterens. b Cap. 1. eod. tit. in 3. compil. c al. Guidion. al. Gardenovens. al. Gerundus. d Distantiam, & discrimina. e Adde quod est tutum, ut solemniter transcribatur, conc. l. unum testamentum. ff. de testam. f probandam. g Vid. l. 2. C. de diver. rescriptis.